

» in eo. » Attendite, fratres, si plantati estis in domo Domini, si vultis florere sicut palma, et multiplicari sicut cedrus Libani, et non arescere sicut foenum sole candente: sicut hi qui videntur florere sole absente. Si ergo non vultis esse foenum, sed palma et cedrus, quid annuntiabitis? « Quoniam rectus Dominus Deus, et non est iniquitas in illo. » Quomodo non est iniquitas? Tanta mala facit, sanus est, filios habet, plenam domum, abundat gloria, exaltatur honoribus, de inimicis vindicatur, et omnia mala committit: alius innocens sui negotii, non rapiens aliena, non contra quemquam faciens, laborat in vinculis, in carceribus, in inopia aestuat et suspirat. Quomodo « Non est iniquitas in eo? Esto tranquillus, et intelliges. Nam perturbaris, et in cubiculo tuo obscuras tibi lucem. Radiare tibi vult aeternus Deus, noli tibi facere nubilum de perturbatione. Esto tranquillus in te, et vide quid tibi dicam. Quia Deus aeternus est, quia modo parcit malis, adducens illos ad poenitentiam; flagellat bonos, erudiens illos ad regnum caelorum; « Non est iniquitas in eo: » noli timere. Ecce ego flagellatus sum tantum, manifestum est, confiteor, peccavi: non enim dico me justum. Hoc enim dicunt plerique. Quando est forte quisquam in aliqua miseria, in doloribus, intras consolari illum: et ille, Peccavi, fateor, sunt peccata mea, agnosco illa, sed numquid tanta peccavi, quanta ille? Ego novi quanta fecit ille, ego novi quanta commisit: peccata mea sunt, fateor illa Deo, sed minora sunt quam illius, et ecce ille nihil mali patitur. Noli turbari, tranquillus esto, ut scias « Quoniam rectus Dominus, et non est iniquitas in eo. » Quid, si te propterea flagellat modo, quia non tibi servat ignem sempiternum? Quid si illum propterea dimittit modo, quia auditurus est, « Ite in ignem aeternum? » Sed quando? Cum tu positus fueris ad dexteram, tunc dicetur positus

ad sinistram: « Ite in ignem aeternum, qui paratus est » diabolo et angelis ejus¹. » Non te ergo ista moveant: tranquillus esto, sabbatiza, et annuntia. « Quoniam rec- » tus Dominus Deus, et non est iniquitas in eo. »

ENARRATIO

IN PSALMUM XCII.

Sermo ad plebem.

I. PSALMI hujus titulum, cum pronuntiaretur, audivimus: et quid sibi velit, de Scriptura Dei, hoc est, ex libro Genesis, non est difficile cognoscere. In titulo enim tanquam admonemur in limine quid intus quaeramus. Inscriptus ergo est ita: « Laus cantici ipsi David, in diem ante sabbatum, quando fundata est terra. » Recordantes ergo per omnes dies quid fecerit Deus, quando creavit et ordinavit universa a primo die usque ad sextum diem: (septimum enim sanctificavit, quia in illo requievit post omnia opera, quae fecit bona valde:) et invenimus eum sexto die fecisse, (qui dies hic commemoratur, quia dicit, « Ante » sabbatum,) omnia animalia in terra. Deinde ipso die fecit hominem ad imaginem et similitudinem suam. Non autem sine causa illi dies sic sunt ordinati, nisi quia et saecula sic cursura erant, antequam requiescamus in Deo. Tunc autem requiescimus, si facimus opera bona. Ad hoc exemplum scriptum est de Deo. « Requievit Deus septimo » die, » cum fecisset omnia opera bona valde². Non enim

¹ Matth. xxv, 41. — ² Gen. ii, 2.

fatigatus est, ut requiesceret, aut modo non operatur : cum aperte Dominus Christus dicat, « Pater meus usque » nunc operatur¹. » Dicit illud enim Judæis, qui carnaliter sentiebant de Deo, nec intelligebant quia Deus cum quiete operatur, et semper operatur, et semper quietus est. Ergo et nos, quos in se voluit Deus tunc figurare, post omnia opera bona habebimus requiem. Et quidem opera bona nostra, fratres, quæ hic operamur in sæculo ante requiem, quasi cum labore sunt : et requies illa in spe est, nondum tenetur in re; et nisi esset in spe, deficeremus in labore : sed transeunt opera laboriosa et bona. Quid enim tam bonum, quam porrigere panem esurienti? Et quod audiebamus modo, cum Evangelium legeretur, quid tam bonum, quam id quod admonebat generaliter, « Omnis qui habet duas tunicas, det non habenti; et qui habet escas, pascat esurientem²? Nudum vestire, bonum opus est : numquid semper erit hoc opus bonum? Habet aliquantulum laborem, sed habet solatium in spe futuræ quietis. Quantum autem laborem habet quod vestis nudum? Bonum opus non multum laborat : malum opus habet laborem. Qui enim vestit nudum, si habet unde faciat, non laborat : si non habet unde faciat, « Gloria in excelsis Deo, et in terra pax hominibus bonæ voluntatis³. » Qui autem vult spoliare vestitum, quantum laboret, quis numerat? Et tamen et ista transitura sunt, cum venerimus ad illam requiem, ubi nemo esurit qui pascatur, nemo nudus est qui vestiatur. Ideo quia et ista transitura sunt opera bona, et sextus iste dies, quando perficiuntur opera bona valde, habet vesperam. In sabbato autem non invenimus esse vesperam, quia requies nostra non habebit finem. Vespera enim pro fine ponitur. Sicut ego sexto die fecit Deus hominem ad imaginem suam⁴; sic invenimus

¹ Joan. v, 17. — ² Luc. iii, 11. — ³ Id. ii, 14. — ⁴ Gen. 1, 26.

sexto sæculo venisse Dominum Jesum Christum, ut reformaretur homo ad imaginem Dei. Primum enim tempus, tanquam primus dies, ab Adam usque ad Noë : secundum tempus, tanquam secundus dies, a Noë usque ad Abraham : tertium tempus, tanquam tertius dies, ab Abraham usque ad David : quartum tempus, tanquam quartus dies, a David usque ad transmigrationem Babylonie : quintum tempus, tanquam quintus dies, a transmigratione Babylonie usque ad prædicationem Joannis. Sextus dies jam a prædicatione Joannis agitur usque ad finem, et post finem sexti diei pervenimus ad requiem. Modo ergo sextus dies agitur. Si sextus dies agitur, videte quid habeat titulus : « In diem ante sabbatum, quando » fundata est terra. » Jam audiamus ipsum Psalmum : ipsum interrogemus quomodo fundata est terra, ne forte tunc facta est terra. Nec in Genesi sic legimus. Quando ergo fundata est terra? Quando, nisi cum fit quod lectum est modo in Apostolo, « Si tamen statis in fide, ait, stables et immobiles¹? » Cum omnes qui credunt per universam terram immobiles sunt in fide, fundata est terra : tunc fit homo ad imaginem Dei². Quod significat sextus ille dies de Genesi. Sed quomodo illud fecit Deus? quomodo fundata est terra? Christus venit, ut fundaret terram. « Fundamentum enim nemo potest ponere, præter » id quod positum est, quod est Christus Jesus³. » De illo ergo cantat Psalmus.

II. « Dominus regnavit, decorem induit; induit Dominus fortitudinem, et præcinctus est. » Videmus quia duas res induit, decorem et fortitudinem. Utquid autem? Ut fundaret terram. Sequitur enim : « Etenim confirmavit » orbem terræ, qui non commovebitur. » Unde confirmavit? Quia decorem induit. Non confirmaret, si solum

¹ 1 Cor. iii, 15 et 58. — ² Gen. 1, 26. — ³ 1 Cor. iii, 11.

decorem indueret, non et fortitudinem. Quare ergo decorem? quare fortitudinem? Utrumque enim dixit: « Dominus regnavit, decorem induit; induit Dominus fortitudinem, et præcinctus est. » Nostis, fratres, quia Dominus noster cum venisset in carne, his quibus prædicabat Evangelium regni, aliis placebat, aliis displicebat. Nam divisæ sunt adversus se linguæ Judæorum: « Alii dicebant: Quia bonus est; alii dicebant: Non, sed se ducit turbas¹. » Alii ergo bene loquebantur: alii detrahebant, lacerabant, mordebant, conviciabantur. Ad eos ergo quibus placebat, decorem induit: ad eos quibus displicebat, fortitudinem induit. Imitare ergo et tu Dominum tuum, ut possis esse vestis ipsius: esto cum decore ad eos quibus placent bona opera tua; esto fortis adversus detractores. Audi apostolum Paulum imitantem Dominum suum, quomodo et ipse habuit decorem, habuit fortitudinem. « Christi bonus odor sumus, inquit, in omni loco, et in his qui salvi fiunt, et in his qui pereunt². » Quibus enim placet bonum, salvi fiunt: qui detrahunt bono, pereunt. Quod suum erat, ille odorem habebat bonum; imo bonus odor erat: sed vae miseris, qui et bono odore moriuntur. Non enim ait: Illis bonus odor sumus, illis malus odor sumus; sed, « Christi bonus odor sumus, ait, in omni loco, et in his qui salvi fiunt, et in his qui pereunt. » Subjecit statim, « Aliis quidem sumus odor vitæ in vitam, aliis odor mortis in mortem³. » Quibus erat odor vitæ in vitam, decorem induerat: quibus erat odor mortis in mortem, fortitudinem induerat. Si autem tunc gaudes, quando te laudant homines, et placent illis bona opera tua; cum autem vituperaverint, deficiis in bonis operibus, et quasi fructum honorum te perdidisse arbitraris, quia invenis reprehensores: non stetisti immo-

¹ Joan. vi, 12. — ² 1 Cor. ii, 15. — ³ Ibid. 16.

bilis; non pertines ad « Orbem terrarum, qui non commovebitur. Induit Dominus fortitudinem, et præcinctus est. » De ipso decore et fortitudine habet alium locum apostolus Paulus: « Per arma justitiæ dextera et sinistra. » Vide ubi decorem, ubi fortitudinem: « Per gloriam et ignobilitatem¹. » In gloria decorus, in ignobilitate fortis. Apud alios gloriosus prædicabatur; apud alios ignobilis contemnebatur. Decorem afferebat eis quibus placebat, fortitudinem adversus eos quibus displicebat. Et sic enumerat omnia usque in finem, ubi dicit: « Quasi nihil habentes, et omnia possidentes². » Cum omnia possidet, decorus est; cum nihil habet, fortis est. Non ergo mirum, si sequitur, « Etenim confirmavit orbem terræ, qui non commovebitur. » Quomodo enim non commovebitur orbis terrarum? Cum credunt in Christum omnes fideles, et parati sunt ad utrumque; gaudere cum laudantibus, fortes esse adversus vituperantes; non mollescere linguis laudantium, nec frangi linguis vituperantium.

III. Forte quæramus et de hoc verbo, quare dixit: « Præcinctus est. » Cinctio opera significat. Tunc enim se quisque cingit, cum operaturus est. Sed quare non dixit, Cinctus est; sed, « Præcinctus est? » Dicit enim in alio Psalmo: « Accingere gladium tuum circa femur potentissime: populi sub te cadent³. » Nec ibi dixit: Cingere, neque, præcingere, sed, « Accingere gladium tuum. » Accingeris enim quando aliquid adjungis lateri tuo per cinctionem. Ideo, « Accingere gladium tuum. » Gladius Domini unde debellavit orbem terrarum, occidendo nequitiam, Spiritus Dei est in veritate sermonis Dei. Quare circa femur accingere dicitur gladium? Aliud quidem ex alio de alio Psalmo ad cinctionem diximus: sed tamen quia

¹ 2 Cor. vi. — ² Ibid. 10. — ³ Psal. xlii, 4; 6.

commemoratum est, non est prætermittendum. Quid est accinctio gladii circa femur? Per femur, carnem significat. Non enim aliter debellaret Dominus orbem terrarum, nisi in carnem veniret gladius veritatis. Hic ergo quare præcinctus est? Qui se præcingit, ante se ponit aliquid quo præcingitur. Unde dictum est: « Præcinctus est linteo, et lavit » pedes Discipulorum suorum. » Quia enim tunc humilis fuit, quando linteo præcinctus est, lavit pedes Discipulorum suorum. Omnis autem fortitudo in humilitate; quia fragilis est omnis superbia. Ideo cum de fortitudine diceret, addidit, « Præcinctus est: » Ut recolat Deum præcinctum humilem, quando pedes Discipulorum lavit. Et exhorruit Petrus Dominum suum, magistrum suum (minus dixi magistrum suum, cum dixissem Dominum suum), curvantem se ad pedes suos, et lavantem sibi pedes, expavit, et dixit: « Domine, non lavabis mihi pedes. » Et ille, « Quod ego facio, tu nescis modo, » scies autem postea. » Et ille, « Non lavabis mihi pedes » in æternum. » Et ille, « Si non laveris me, non habebis partem mecum. » Qui primo Petrus expaverat Dominum lavantem sibi pedes, plus expavit, « Non habebis partem mecum: » Et credidit non sine causa hoc facere Dominum, nisi quia aliquod erat illud forte sacramentum: et ait, « Domine, non pedes tantum, sed et caput, et totum. » Et ille, « Qui lotus est semel, non habet necessitatem iterum lavandi, sed est mundus totus. » Non ergo ad sacramentum tanquam mundationis pertinebat, quod lavit eis pedes, sed ad exemplum humilitatis. Hoc enim dixerat: « Quod enim ego facio, nescis, scies autem postea. » Videamus si scierunt postea, videamus si aperuit illis quod faciebat, ut videamus Dominum præcinctum fortitudine: quia in humilitate est tota fortitudo. Cum lavisset eis pedes, rursus discubuit, et ait illis: « Dicitis me Magis-

» trum, et verum dicitis; sum enim: dicitis me Dominum, et » verum dicitis; sum enim: si ergo ego Magister et Dominus vester lavi vobis pedes, quomodo oportet vobis invicem faciatis? » Si ergo in humilitate est fortitudo, nolite timere superbos. Humiles tanquam petra sunt: petra deorsum videtur, sed solida est. Superbi quid? Quasi fumus: et si alti sunt, evanescent. Ergo ad humilitatem Domini referre debemus quod præcinctus est, secundum commemorationem Evangelii, quod præcinctus est, ut lavaret pedes Discipulis suis.

IV. Est aliud quod in hoc verbo possimus intelligere. Diximus quia qui se præcingit, ante se ponit quod sibi adjungit, ut se cingat. Quia ergo illi qui detrahunt nobis, aliquando nobis absentibus faciunt, tanquam post dorsum; aliquando coram in faciem, sicut Domino faciebant pendenti in cruce: « Si Filius Dei est, descendat de » cruce? » non opus habes fortitudine quando tibi aliquis detrahit absenti; quia non audis, nec sentis: si autem in faciem tibi dicat, opus est ut fortis sis. Quid est, fortis sis? Ut feras: ne forte ideo te putes fortem, cum audieris, quia percutis pugno victus convicio. Non est ista fortitudo, si conviciatus percutias, quoniam ab ira victus es. Et valde stultum est, hominem victum fortem dicere; cum dicat Scriptura: « Melior est qui vincit » iram, quam qui capit civitatem³. » Meliorem dixit iræ victorem, quam civitatis captivatorem. Habes ergo adversarium magnum in te ipso. Cum audito convicio ira cœperit surgere, ut reddas malum pro malo, recordare verba Apostoli: « Non reddentes malum pro malo, neque maledictum pro maledicto⁴. » His verbis recordatis frangis iram, tenes fortitudinem: et quia coram te ille tibi

¹ Joan. xiii, 4-15. — ² Matth. xxvii, 40. — ³ Prov. xvi, 32. — ⁴ 1 Petr. iii, 9.